

**YOKSULLUK, DEZAVANTAJLI GRUP VE SUÇ İLİŞKİSİNE
YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI: İZMİR KADIN SİĞİNMA
EVLERİ ÖRNEĞİ**

Yunus Emre ÖZER*
Murat ÇOLAK**

Alınış Tarihi: 09 Temmuz 2014

Kabul Tarihi: 07 Nisan 2015

Öz: Yoksulluk, toplumların yapısını doğrudan etkileyen bir sosyal olgudur. Yoksulluğun kronik bir hal alması yoksulluk denilen durumu ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanında yoksulluk, dezavantajlılık gibi ayırıcı unsurlarla birlikte değerlendirildiğinde toplum sosyal patlamalara ve artan suç oranlarına açık hale gelmektedir. Dolayısıyla yoksulluk, dezavantajlılık ve suç ilişkisini birlikte analiz etmeye olanak tanıyan gruplar önem kazanmaktadır. Bu amaçla, dezavantajlı bir grup olan ve şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmış kadınlar üzerine yapılan bu çalışmada ana hedef, Birleşmiş Milletler'in çok boyutlu yoksulluk endeksini temel alarak yoksulluk, dezavantajlılık ve suç ilişkisini ortaya koyabilmektir. Bu kapsamda İzmir'deki kadın sığınma evlerinde kalan kadınlara Birleşmiş Milletler'in çok boyutlu yoksulluk endeksini temel alan anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre söz konusu kadınların sadece ekonomik açıdan değil sağlık, eğitim ve sosyal açıdan da yoksullukla karşı karşıya kaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Dezavantajlı Grup, Suç, Kadın Sığınma Evleri

**A SURVEY WITH REGARD TO RELATION AMONG POVERTY,
DISADVANTAGED GRROUP AND CRIME: WOMEN'S SHELTERS IN
IZMIR**

Abstract: Poverty is a social fact affecting directly the structure of community. Deprivation occurs when poverty becomes a chronic fact. Moreover when poverty considered together with discriminative facts like disadvantages, community becomes more open to social explosions and high crime rates. Therefore groups that helps to analyze the relation among poverty, being disadvantaged and crime rates becomes prominent. This study concentrates on disadvantaged women groups which are exposed to violence and discrimination. With this aim, the main objective of this study is to analyze the relations among the poverty, being disadvantaged and crime by using multidimensional poverty index of United Nations. In this context a survey based on multi-dimensional poverty index of United Nations applied to women living at women's shelters in İzmir. According to the results of this study women living at women's shelters faces poverty not only in economic dimension but also in health, education and social dimensions.

Keywords: Poverty, Disadvantaged Group, Crime, Women's Shelters.

* Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü.

** Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü.

I. Giriş

Literatürdeki pek çok çalışmada, yoksulluk ve suç arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Söz konusu ilişki yoksulluğun suçun nedeni olduğunu göstermemekte ancak yoksulluğun suç ve suç eğilimini etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple toplumsal anlamda kişileri suça iten sebepleri ve suçun mağduru olan kişileri sağlıklı analiz etmek gerekmektedir. Yoksulluk ve suç arasındaki ilişkiyi daha da derinleştiren olgu ise, dezavantajlılıktır. Nitekim bireyin ekonomik, kültürel ve sosyal olanaklardan uzak kalabilme durumu, dezavantajlılık olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla dezavantajlılık da yoksulluk gibi bireyleri suça iten ya da sosyal sorunların sebebi olabilecek önemli bir olgudur. Bu sebeple teorik olarak yoksulluk ve suç arasındaki ilişkiyi açıklarken, kadınlar gibi dezavantajlı bir grubun, yoksulluk ve suç açısından değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, suç ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi kadın sığınma evlerinde kalan dezavantajlı kadınlar özelinde incelemektir. Dolayısıyla çalışma, Birleşmiş Milletlerin Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi kullanılarak İzmir Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınma Evleri'nde kalan şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmış veya tehdit altında bulunan kadınlar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Hedef kitlenin seçiminde etkili olan unsur ise, gelir düzeyinin düşüklüğü, eğitim seviyesinin yetersizliği gibi temel yaşam kalitesi göstergeleri açısından yaşanan sıkıntılardır. Elde edilen sonuçların, şiddet ve ayrımcılık mağduru kadınların mevcut durumunu ortaya koymasının yanı sıra, bu doğrultuda geliştirilecek sosyal politikalar açısından yol gösterici olacaktır.

II. Kavramsal Çerçeve

A. Yoksulluk

Yoksulluğun tanımı yapılırken birçok unsurun dikkate alındığı görülmektedir. Gelir düzeyi bunlardan ilkidir. Buna göre yapılacak yoksulluk tanımlamalarında barınma, beslenme ve giyinme gibi zorunlu ihtiyaçlardan oluşan bir gelir düzeyi tespit edilir ve bu gelir düzeyinin altında kalan bireyler yoksul olarak kabul edilir. Geliri temel alarak yapılan yoksulluk hesaplamalarına göre ülke içindeki, ülkenin bölgeleri arasındaki ve hatta kentlerin içinde ortaya çıkan dengesizlikleri saptamada yardımcı olmaktadır. Ancak gelir düzeyiyle ilgili yapılan genel tanımlamalara bakıldığında hedefin refah durumundan yoksun olmaya ilişkin saptamaların ağırlık kazandığını görmekteyiz. Bu yaklaşıma göre ölçülmesi gereken bireyin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak imkânlara sahip olup olmadığıdır (Aksan, 2012: 11). Toplam harcama ya da kişi başına düşen harcama gibi ölçütlerle gelir düzeyi üzerinden yoksulluk saptanmaya çalışılırken yapılan çalışmalarda hanehalkı büyüklüğü ve hanehalkına ilişkin yaş gibi farklı özellikler dikkate alınmadığından farklı hesaplamalar ortaya çıkabilmektedir (Şengül ve Cefri, 2010: 48).

Gelir düzeyi yaklaşımına paralel bir şekilde refah göstergesi olarak gıda harcamalarının toplam harcamalar içindeki payının ele alınabileceği belirtilmektedir. Bu açıdan bakıldığında toplam harcamalar içinde gıda harcamalarının yüksek olması ayırıcı bir ölçüt olarak ele alınmaktadır (Şengül ve Cafrı, 2010: 49). Bu yaklaşımın mantığı refah düzeyi düşük olan kitlelerin, temel ihtiyaçlar sıralamasına uygun olarak gıda harcamalarına toplam harcamaları içinde daha fazla pay ayıracağına dayanmaktadır. Elbette gıda harcamalarını bu noktada tek refah göstergesi olarak kabul etmek yeterli değildir. Gıda harcamaları yanında yaşamlarının devamı için minimum düzeyde almaları gereken eğitim, barınma, sağlık, ulaşım, eğitim gibi bazı harcama kalemlerinden hareketle yapılan temel gereksinimler yaklaşımı daha yerindedir (Kabaş, 2010: 193).

Yoksulluğu sadece gelir düzeyi ile açıklamak yeterli olmadığı gibi gelir yanında tamamlayıcı birçok ölçütten istifade edilmektedir. Bu noktada Birleşmiş Milletler'in yoksulluk tanımı durumu somutlaştırmaktadır. Buna göre yoksulluk tanımının içinde, sürdürülebilir bir yaşam için gerekli gelire veya kaynaklara sahip olamama; açlık ve yetersiz beslenme; sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere sınırlı erişim ya da hiç erişememe; ölüm oranları; evsizlik ve uygun olmayan barınma; güvenli olmayan çevre koşulları ve sosyal ayrımcılık ve dışlanma ile birlikte sivil, sosyal ve kültürel yaşama ve karar alma süreçlerine katılamama" gibi unsurlarla birlikte düşünülmesi gerektiği ifade edilmektedir (Arabacı, 2009: 10). Bu noktada Birleşmiş Milletler'in tanımından hareketle yapılacak önemli bir saptama yoksulluk tanımlarının, gelir durumu ve insan hakları arasında sayabileceğimiz temel haklardan mahrumiyet yanında sosyal ve kültürel yaşama yeterli düzeyde katılmamama gibi ölçütlerle desteklendiğidir. Özetle salt ekonomik ölçütler değil siyasal ve sosyal ölçütler de yoksulluk tanımlamalarında yer almaktadır (Sipahi, 2006: 175).

Birleşmiş Milletler yoksulluk kavramına özel bir önem vermektedir. 2000 yılında, 189 Birleşmiş Milletler üyesi devletin bir araya gelerek kabul ettiği BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin 2015 yılında başarısı gözden geçirilecektir. Yoksullukla mücadele bu hedefler içinde hemen dikkati çekmektedir. Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak amacının altında yer alan iki hedef olan "2015 yılına kadar günlük geliri bir doların altında olan nüfusu yarıya indirme" ve "2015 yılına kadar açlıkla karşı karşıya olan nüfusun oranını yarıya indirme" hedefleri yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler'in yoksulluk konusunda kullandığı son yöntem Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi'dir (ÇBYE). Oxford Yoksulluk & İnsani Gelişim Girişimi (Oxford Poverty & Human Development Initiative - OPHI) ve UNDP tarafından geliştirilen bu yeni gösterge sayesinde yoksulluğun gelir dışında kavramlarla ele alınarak çok yönlü bir şekilde ve yoksulluklar temelinde hesaplanması amaçlanmıştır. Bunun için sağlık, eğitim ve yaşam standartları yoksullukla ilgili üç boyut yer almaktadır. Bu üç unsuru ölçmek için de on gösterge kabul edilmiştir (Alkire ve Santos, 2010: 7). Sağlık boyutunun altında

çocuk ölümleri ve yetersiz beslenme; eğitim boyutunun altında hanehalkı içine en az beş yıl eğitim almamış ve sekiz yaşına kadar okulu bırakan kişi sayısı; yaşam kalitesi boyutunun altında ise elektrik, içme suyu, kanalizasyon, yaşanılan evin zemini, yemek pişirmede kullanılan yakıt, hanede, radyo, televizyon, bisiklet, motorsiklet buzdolabı vb. araç ve gereçten en az ikisinin bulunmaması yer almaktadır. Böylelikle bahsedilen parasal olmayan göstergeler ağırlıklı olarak puanlanarak, yoksulluğun düzeyi hesaplanmaktadır. Bir yoksunluk tek başına yoksulluğu göstermekte yetersiz kalabilir. ÇBYE'ye göre bir hanenin aynı birden fazla göstergede yoksun olması gerekmektedir. Bu sebeple birey, bahsedilen göstergelerin en az %33.3'ünde yoksun olduğunda çok boyutlu olarak yoksul olarak kabul edilmektedir. Aşağıdaki tabloda ÇBYE'den, Türkiye ve seçilmiş ülke gruplarına ilişkin veriler yer almaktadır. Tablodaki ülkeler, ÇBYE'nin yüksek, orta ve düşük olduğu ülkelerden seçilmiştir.

Tablo 1: Çok Boyutlu Yoksulluk Endeksi Temel Sonuçları

ÜLKE SIRASI	ÜLKE	ÇBYE ORTALAMALARI
		Aralık 0-1 arası
1	Slovenya	0,000
2	Slovakya	0,000
3	Beyaz Rusya	0,000
4	Sırbistan	0,000
5	Kazakistan	0,001
38	Suriye	0,021
39	Azerbaycan	0,021
40	Kolombiya	0,022
42	Mısır	0,024
44	Türkiye	0,028
48	Güney Afrika	0,044
49	Irak	0,045
53	Çin Halk Cumhuriyeti	0,056
106	Somali	0,514
107	Burkina Faso	0,535
108	Çad	0,554
109	Etiyopya	0,564
110	Nijer	0,605

Kaynak: Alkire vd., 2015:1-3

2015 yılı ÇBYE hesaplamalarına göre Türkiye’de yoksul olarak değerlendirilen insanların toplam nüfusa oranı %10’un altındadır. Türkiye açısından bu kapsamda tabloya bakıldığında durum olumlu gibi görünmektedir. Ancak ÇBYE hesaplamasına sadece gelişmekte olan 110 ülkenin katıldığı ve gelişmiş ülkelerin bu hesaplamaların dışında tutulduğu bilgisinin ışığında mevcut durumun sorgulanması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çünkü bu sıralamada Türkiye 44.sıradadır ve geride bırakılan ülkelerin çoğu Afrika ülkesidir. ÇBYE hesaplamalarından hareketle Türkiye açısından yoksulluk dikkate alınması gereken bir durumdur ve yoksullukla mücadele politikalarına önem verilmelidir (Alkire vd.,2015: 1-3)

Yoksullukla mücadele politikalarına yer verilmediği takdirde bu suç ve şiddetin artması, toplumsal huzurun bozulması ve sosyal dışlanma gibi temel toplumsal sorunlara neden olabilecektir. (Öğülmüş, 2011: 84). Özellikle küreselleşme sonrasında kentlere doğru yönelen göç hareketi sonucunda yoksulluğun kentlerde ve metropollerde daha yoğun hissedilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde çevresine göre orantısız biçimde büyüyen metropol alanlarda kentsel hizmetlerin ve kentin sunduğu imkanların eşit dağılamaması sorunu daha da yoğun hissedilmesine neden olmaktadır. Kentsel yoksul olarak tanımlanan bu grup kentlerde yaşamaktadır ancak kentin sunduğu olanaklardan istifade edememektedirler (Kaya, 2011: 221). Dolayısıyla küreselleşme sonrası kentler, yüksek kentsel yoksul oranlarıyla suça, yoksunluğa ve sosyal dışlanmaya karşı daha açık bir halde bulunmaktadırlar.

B. Dezavantajlı Gruplar

Yoksulluk ve ortaya koymuş olduğu temel ekonomik, kültürel ve sosyal olanaklardan uzak kalabilme durumu dezavantajlılık olarak ifade edilmektedir. Elbette buradaki en önemli soru, hangi toplumsal grupların hangi toplumsal olanaklara erişemedikleri ya da erişmelerinin engellendiğidir. Dolayısıyla dezavantajlı grup dediğimiz yapı ekonomik durum, cinsiyet, etnik veya dilsel köken, din veya politik statü gibi sebeplerle farklılık gösteren kişiler tarafından oluşturulur. Bununla birlikte, dezavantajlılık ya ten rengi, cinsiyet gibi doğuştan getirilmektedir ya da din, dil, ırk gibi sonradan toplum içinde ortaya çıkmaktadır (MARKA, 2011: 16).

Ancak dezavantajlılık kavramını sadece din, dil, ırk, yoksulluk ya da cinsiyet gibi unsurlarla düşünmek yeterli değildir. Çağdaş bir yaklaşımla bakılacak olursa kendisini dezavantajlı olarak tanımlayan gruplar, toplumun geneli tarafından rahatlıkla erişilebilen sağlık, toplumsal destek, saygı, eğitim, bilgiye erişme, istihdam ile olanakların uzağında kalmakta ve bu alanda kendilerine yetecek olanakları sağlayamamaktadırlar (Mayer, 2003: 2-3). Buna ilaveten; yaşlılık, evsizlik, sosyal dışlanma, gibi kavramları da göz önüne aldığımızda toplumsal olanaklara erişme noktasında güçsüzlük, eksiklik vb. yetersizlikleri olan ya da olabilecek grupları dezavantajlılıkla birlikte

düşünmemiz gerekmektedir. Dolayısıyla bugün için dezavantajlı sayılmayan kişi ya da grupları gelecekte dezavantajlı sayılması son derece doğaldır.

Türkiye açısından özellikle metropol kentler, kozmopolit yapıları, sürekli göç almaları, gelir dağılımının eşitsiz olması, hayat pahalılığının kırsala göre daha fazla olması gibi nedenlerle dezavantajlılık doğurmaya son derece açıktır. Toplumsal bir gerçek olan dezavantajlılıkla ilgili yerel ve ulusal düzeyde geliştirilecek ve uygulanacak kamu politikalarına gereksinim duyulmaktadır. Bahsedilen kamusal politikalar yalnızca mevzuat düzenlemeleriyle sınırlı kalmamalı aynı zamanda uygulama açısından da kapsayıcı ve sosyal içerme hedefinde olmalıdır. Aksi takdirde kişiler, dezavantajlılıklarını ve yoksulluklarını değiştirilmesi mümkün olmayan bir durum olarak algıladıklarında, sosyal patlama ve anominin ve dolayısıyla suç oranlarının artması gibi sonuçların ortaya çıkması olağanlaşabilecektir.

III. Yoksulluk-Suç İlişkisi

Her toplumda düzeni sağlamak, korumak ve sürdürmek için gerekli kurallar söz konusudur. Bu kurallar, toplumsal düzenin korunmasını sağlayan kültürel öğeleri simgelemektedir (Macdonis ve Plummer, 2008: 282). Nitekim kültür değerler, simgeler, gelenek, görenek, hukuk, ahlak, din vb. kurallardan oluşmaktadır. Kültürel etkinin doğasıyla kurallar, nesilden nesile aktarılma özelliği taşımaktadır (Bozkurt, 2004: 93) Kural ve yasakların olduğu yerde kuralı bozma, yasağı çiğneme ve doğru olandan sapma eğilimi de vardır. Bu birey-toplum-doğa çatışmasının bir ürünüdür. Birey kendi arzularını, güdülerini doyuma ulaştırmaya çalışırken kimi zaman toplumsal kurallar ile çatışmaktadır. Bu durum da suç olgusunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Becker, 1968: Levitt, 1997).

Suç eyleminin meydana gelmesi, biyolojik ve sosyolojik bir varlık olan insana bağlıdır. Ancak bireyi suça yönelten faktörler karmaşık bir yapıdadır. Bu bağlamda suç işleyen insanı bu davranışa yönelten, bireysel (yaş, cinsiyet, ırk, zeka seviyesi) (İçli, 2003; Sutherland ve Cressey, 1996; Kızmaz, 2003), çevresel (fiziki çevre, sosyal çevre ve sosyo-kültürel yapı) (Sah, 1991; Barak, 2000; Freeman, 1996; Garoupa, 2003) ve ekonomik (ekonomik etkenler, ekonomik krizler, işsizlik, yoksulluk) (Becker, 1968; Ehrlich, 1973; Dönmezer, 1984; Levitt, 1997; Soyaslan, 1998) gibi çok çeşitli faktörler olabilir. Ekonomik faktörler içerisinde suça neden olan önemli bir etken, yoksulluktur. Yoksulluk olgusunun suçla olan ilişkisi, bir yönüyle ekonomik gereksinimlerin üzerinden kurulurken, bir yönüyle de yoksulluğun veya kötü ekonomik koşulların bireylerde sosyal bağlılık duygusunu veya normlara olan bağlılığı yıkmak suretiyle bireyleri suç eğilimli kıldığı noktasından kurulabilir. Çünkü sosyal bağlılık duygusunun gevşemesi, bireyin suç eylemine yönelmesini engelleyen resmi ve gayri resmi/geleneksel sosyal kontrol unsurlarını zayıflatmaktadır. Literatürde bu ilişkiyi bir model aracılığıyla ortaya koyan çalışmalar söz konusudur (Furlong, 1987; Sah, 1991; Freeman, 1996; Glaeser, 1999).

Yoksulluk ile suç arasındaki ilişkiye odaklanan çalışmalara bakıldığında, suç ve suç sebebiyle oluşan mağduriyet ile yoksulluk arasında pozitif bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Becker, 1968; Ehrlich, 1973; Block ve Heineke, 1975; Blau ve Blau, 1982; Braithwaite, 1981; Sampson, 1987; Crutchfield ve Susan, 1997; Dönmezer, 1984; İçli, 1992; Allen, 1996; Chiu ve Madden, 1998; Tsushima, 1996; Kelly, 2000; Kızmaz, 2003; Hooghe vd., 2011). Suça ilişkin teorilerin merkezinde, yoksulluk ve eşitsizlik faktörlerinin olduğunu belirtmektedirler. Yoksulluğun, bireyi suç işlemeye ittiği öngörüsü, yaygın kabullerden birini oluşturmaktadır. Bu nedenle çok sayıda kriminolog, sosyolog ve ekonomist, yoksul insanların daha çok suç işlediğini ileri sürmektedirler. Genel olarak bakıldığında yoksulluğun, kendine özgü bir yaşam biçimi ürettiği görülmektedir. Yoksul bireylerin genelde, olumsuz koşullar içeren yerlerde ikamet ettikleri, sağlıksız beslendikleri ve toplum tarafından dışlandıkları gözlemlenmektedir. Bu yaşam biçimi, bireylerin hukuk dışı eylemlere yönelmelerini kolaylaştırıcı bir öz taşımaktadır (Kızmaz, 2003: 290).

IV. Yoksulluk-Dezavantajlı Grup Suç İlişisine Yönelik Bir Uygulama

A. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, yoksulluk ile suç arasındaki ilişkiyi suçtan etkilenen kişiler üzerinden kurmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Birleşmiş Milletler'in çok boyutlu yoksulluk endeksi temel alınarak oluşturulan anket, İzmir'de kadın sığınma evlerinde kalan şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmış veya tehdit altında bulunan kadınlara uygulanmıştır.

B. Araştırmanın Yöntemi ve Tekniği

Araştırmada benzer denekler örnekleme (survey) yöntemi ve anket tekniği kullanılmıştır. Ölçek olarak Birleşmiş Milletler'in çok boyutlu yoksulluk endeksi esas alınmıştır. Soru formu, yoksulluk boyutu ve demografik bilgilerle ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan soru formunun genel güvenilirlik değeri sonucu (Cronbach Alpha Katsayısı) $\alpha = 0.83$ olarak belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programına yüklenerek, 20.0 versiyonunda gerekli analizlere tabi tutulmuştur. Analizlerde tanımlayıcı istatistikler, t testi ve ANOVA analizi kullanılmıştır.

C. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İzmir'de kadın sığınma evlerinde kalan şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmış veya tehdit altında bulunan kadınlar oluşturmaktadır. Soru formu kadın sığınma evlerinde çalışan sosyolog veya sosyal hizmet uzmanları tarafından uygulanmıştır. Anketlerin bu şekilde uygulanmasının temel nedeni, kadın sığınma evleri ile ilgili mevzuattaki gizlilik esasıdır. Araştırmanın evrenini şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmış veya tehdit altında bulunan 78 kadın oluşturmaktadır. Söz konusu evren için kümelere göre

örnekleme tekniği kullanılmıştır. Gönderilen anketlerden 32'si yanıtlanarak geri dönmüş, dolayısıyla % 41 geri dönüş oranı sağlanmıştır.

D. Araştırmanın Bulguları

Demografik Bulgular

Tanımlayıcı istatistik kapsamında elde edilen, örnekleme ait demografik bilgiler Tablo 2'de sunulduğu gibidir.

Tablo 2: Demografik Özellikler ile İlgili Bulgular

Yaş	N	Yüzde (%)
25-30	6	18.7
31-35	13	40.6
36-40	11	34.4
41 +	2	6.3
<u>Ailedeki Birey Sayısı</u>		
4	5	15.6
5	14	43.8
6	12	37.6
7	1	3.0
<u>Eğitim Durumu</u>		
Okuma-yazma bilmeyen	3	9.4
İlkokul mezunu	29	90.6
<u>Ailenin Geliri</u>		
0-250 TL	6	18.7
251-500 TL	5	15.6
501-750 TL	6	18.7
751-1000 TL	12	37.6
1000-1500 TL	3	9.4
<u>Yaşanılan Konut Tipi</u>		
Gecekondu	32	100
<u>Hangi Yöntem ile Isındıkları</u>		
Kömür	32	100
TOPLAM	32	100

Tablo 2'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan kadın sığınma evlerinde kalan kadınların % 40.6'sı 31-35 yaş arasındadır. Örneklemin ailedeki birey sayısı % 43.8'inin 5 ve % 37.6'sının 6'dır. Araştırmaya katılan kadınların % 90.6'sı ilkokul mezunu iken, % 9.4'ü okuma-yazma bilmemektedir. Örneklemin % 18.7'si 0-250 TL, % 15.6'sı 251-500 TL, % 18.7'si 501-750 TL, % 37.6'sı 751-1000 TL ve % 9.4 1000-1500 TL arası bir aile geliri bulunmaktadır. Araştırmaya katılan kadın sığınma evlerinde kalan kadınların tamamı gecekonduya yaşamakta ve evlerinde kömür sobası ile ısınmaktadır.

İstatistikî Bulgular

Kadın sığınma evlerinde kalan kadınların yoksulluk boyutunun ortaya konulması amacıyla soru formunda yer alan ifadelere ilişkin sonuçları Tablo 3’de sunulmaktadır.

Tablo 3: *Yoksulluk Boyutuna İlişkin İfadelere Göre Dağılım*

İfadeler	Evet		Hayır	
	N	Yüzde (%)	N	Yüzde (%)
Ailenizde ilkokul eğitimini tamamlamayan var mı?	18	56,2	14	43,8
Ailenizde ortaokul eğitimini tamamlamayan var mı?	26	81,2	6	19,8
Ailenizde ölen kardeşiniz var mı?	10	31,2	22	68,8
Ailenizde yetersiz beslenmeden dolayı sağlık sorunu yaşayan kişi var mı?	16	50	16	50
Evinizde elektrik var mı?	32	100	0	0
Evinizde tuvalet var mı?	32	100	0	0
Evinizde temiz içme suyu var mı?	32	100	0	0

Yoksulluk boyutuna ilişkin ifadeler değerlendirildiğinde, kadın sığınma evlerinde kalan kadınların % 56,2’sinin ailesinde ilkokul eğitimini tamamlamayan bireylerin bulunduğu, % 81,2’sinin ailesinde ortaokul eğitimini tamamlamayan bireylerin bulunduğu, % 31,2’sinin ölen bir kardeşinin olduğu, % 50’sinin yetersiz beslenmeden dolayı sağlık sorunu yaşadığı görülmüştür. Buna ek olarak araştırmaya katılanların kadın sığınma evinde kalan kadınların tamamının elektrik, tuvalet ve temiz içme suyu gibi imkânlara sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 4: *Sahip Olunan İmkânlara Göre Dağılım*

Sahip Olunanlar	Frekans	Yüzde (%)
Radyo	3	9.3
Televizyon	10	31.2
İnternet	2	6.2
Cep telefonu	11	34
Buzdolabı	7	20
Çamaşır makinesi	11	34
Araba	2	6.2

Kadın sığınma evlerinde kalan kadınların sahip oldukları imkânları tespit etmek amacıyla sorulan soruda, tekrar sayıları esas alınarak gerçekleştirilen değerlendirmede kadınların % 34’ünün cep telefonu ve çamaşır makinesine, % 31,2’sinin televizyona, % 20’sinin buzdolabına, % 9,3’ünün

radıyoya, % 6,2'sinin ise araba ve internet olanağına sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak örneklemin tamamında bisiklet ve motosiklet gibi araçların bulunmadığı görülmüştür.

Tablo 5: Çok Boyutlu Yoksulluğa İlişkin T Testi ve Anova Analizi Sonuçları

Demografik Değişkenler	Çok Boyutlu Yoksulluk	
	t/F	P
Yaş	7,195	0,004
Ailedeki Birey Sayısı	5,287	0,000
Eğitim Durumu	4,670	0,354
Ailenin Geliri	8,590	0,000

Kadın sığınma evlerinde kalan kadınların yaşları ile yoksulluk boyutu arasında anlamlı bir fark söz konusudur. Bu farkın, 31-35 yaş arasında olanların 25-30 yaş arasında olanlara göre daha yüksek olduğu yönündedir. Kadınların yoksulluk boyutu ile ailedeki birey sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre ailedeki birey sayısı 6 olan kadınların yoksulluğu, ailesinde 5 veya 4 birey bulunan kadınlara göre daha yüksektir. Eğitim durumu açısından anlamlı bir fark bulunamazken, ailenin geliri açısından anlamlı bir fark söz konusudur. Aile geliri 0-250 TL arasında olan kadınların yoksulluğu 501-750 TL arasında olanlardan, 251-500 TL arasında olan kadınların ise 751-1000 TL arası olanlardan daha yüksektir.

V. Sonuç ve Değerlendirme

Yoksulluk artık tek başına gelirin, diğer birey ya da gruplara göre yetersiz olmasıyla açıklanamamaktadır. Bunun yanında yaşam kalitesi diyebileceğimiz eğitim, sağlık, temel insani gereksinimlere vb sahiplik yoksullukla birlikte düşünülmektedir. Buradan hareketle tüm bu olanaklardan mahrum olma, dezavantajlılık gibi, bireyleri suç olgusuyla karşı karşıya bırakabilecek niteliktedir. Birey doğrudan suç işleyebilmekte ya da işlenen suçların mağduru olabilmektedir. Bu çalışma kapsamında ele alınan kadın sığınma evlerinde yaşayan kadınların yoksulluk, dezavantajlılık ve suç olgularının tipik bir örneği olduğu araştırmanın sonuçlarından net biçimde görülmektedir.

Kadın sığınma evlerinde kalan şiddete ve ayrımcılığa maruz kalmış veya tehdit altında bulunan kadınlara uygulanmış bu çalışmada, demografik ve istatistikî bulgular incelendiğinde kadınların % 75'inin 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Çalışma sonuçlarına göre orta yaş grubundaki kadınların

daha fazla şiddete ve ayrımcılığa maruz kaldığı söylenebilir. Ailedeki birey sayısının artması, çok boyutlu yoksulluk endeksi açısından ele alındığında kadınların yoksulluğunu arttırmaktadır. Kadın sığınma evlerinde kalan kadınların eğitim düzeyinin düşük olması da yoksulluğun etkisini arttıran sebeplerden biri olarak gösterilebilir. Ailenin geliri açısından ise kadın sığınma evlerinde kalan kadınların % 90,6'sının 1000 TL ve altında gelire sahip olması yoksulluk açısından önemli bir göstergedir.

Yoksulluk boyutuna ilişkin ifadeler incelendiğinde, kadınların % 56'sının ailesinde ilkokulu tamamlamayan bireylerin bulunması, %81'inin ailesinde ortaokul eğitiminin tamamlamayan bireyin bulunması, % 30'unun ailesinde ölen kardeşinin bulunması ve % 50'sinin ailesinde ise yetersiz beslenmeden dolayı sağlık sorunu yaşayan bireyin bulunması çok boyutlu yoksulluk açısından durumu belirginleştirmektedir.

Sonuç olarak araştırma bulguları genel olarak incelendiğinde kadın sığınma evlerindeki şiddete ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların yoksulluk sorunuyla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Söz konusu durum kadınları sadece ekonomik açıdan yoksullaştırmakla kalmayıp sağlık eğitim ve sosyal açıdan da yoksullaşmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle şiddete ve ayrımcılığa maruz kalan kadınların sadece kadın sığınma evlerinde korunmalarının yeterli olmadığı, bunun yanında geliştirilecek sosyal içermeyi sağlayacak ulusal ve yerel düzeydeki sosyal politikalar aracılığıyla bu kadınların toplumun bir parçası haline getirilebileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Aksan, G. (2012), "Yoksulluk Ve Yoksulluk Kültürünün Toplumsal Görünümleri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, ss.9-19.
- Allen, R. C. (1996), "Socio-Economic Conditions and Property Crime: A Comprehensive Review and Test of The Professional Literature", *The American Journal of Economics and Sociology*, 55 (3), ss.293-309.
- Alkire, S., Conconi, A., Robles, G. ve Seth, S. (2015) "Multidimensional Poverty Index, Winter 2014/2015: Brief Methodological Note and Results", *OPHI Briefing* 27, ss. 1-3.
- Alkire, S. ve Santos M.E. (2010), "Acute Multidimensional Poverty: A New Index for Developing Countries", *OPHI Working Paper*, 38, <http://www.ophi.org.uk/wp-content/uploads/ophi-wp38.pdf>, Erişim: 08/07/2014.
- Arabacı, R.Y. (2009), "Türkiye'de Yoksulluk ve Bölgeler Arası Gelişmişlik Farkları Açısından: Sağlıkta Adalet", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28 (1), ss. 1-25.
- Barak, G. (2000), **Crime and Crime Control: A Global View**, Greenwood Press, London.

- Becker G. S. (1968), "Crime and Punishment: An Economic Approach", *Journal of Political Economy*, ss.169-217.
- Blau J.R. ve Blau P.M. (1982), "The Cost of Inequality: Metropolitan Structure and Violent Crime", *American Sociological Review*, 47, ss. 114-129.
- Block, M. K. ve Heineke J. M. (1975), "A Labor Theoretic Analysis of Criminal Choice", *American Economic Review*, 65, ss.314-325.
- Bozkurt, V. (2004), **Değişen Dünyada Sosyoloji**, Alfa Yayınları, Bursa.
- Braithwaite, J. (1981), "The Myth of Social Class and Criminality Reconsidered", *American Sociological Review*, 46, ss.36-57.
- Chiu W. H. ve Madden P. (1998), "Burglary and Income Inequality", *Journal of Public Economics*, 69, ss.123-141.
- Crutchefield, R.D., ve Susan R.P. (1997), "Work and Crime: The Effects of Labor Stratification", *Social Forces*, 76 (1), ss.93-118.
- Dönmezer, S. (1984), **Kriminoloji**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 7. Baskı.
- Ehrlich, I. (1973), "Participation in Illegitimate Activities: A Theoretical and Empirical Investigation", *Journal of Political Economy*, 81(3), ss.521-565.
- Freeman, R. B. (1996), "Why Do So Many Young American Men Commit Crimes and What Might We Do About It?", *Journal of Economic Perspectives*, 10(1), ss.25-42.
- Furlong, W. (1987), "A General Equilibrium Model of Crime Commission and Prevention", *Journal of Public Economics*, 34, ss. 87-103.
- Garoupa, N. (2003), "Behavioral Economic Analysis of Crime: A Critical Review", *European Journal of Law and Economics*, 15(1), ss.5-15.
- Glaeser, E. ve Sacerdote, B. (1999), "Why Is There More Crime in Cities?", *Journal of Political Economy*, 107, ss.225-258.
- Hooghe M, Vanhoutte B, Hardyns W, Bircan T (2011), "Unemployment, Inequality, Poverty and Crime: Spatial Distribution Patterns of Criminal Acts in Belgium, 2001-06", *British Journal of Criminology*, 51, ss. 1-20.
- İçli, T. (1992), "Türkiye'de Suçlular Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri", *Suç Önleme Sempozyumu*, Ankara.
- İçli, T. (2003), **Toplumdan Kopuş: Suç ve Şiddet, Sosyolojiye Giriş**, Martı Yayınları, Ankara.
- M. Kelly (2000), "Inequality and Crime", *The Review of Economics and Statistics*, 82(4), ss. 530-539.
- Kabaş, T. (2010), "Türkiye'de En Yoksul % 20'nin Yoksulluk Profili, Gelir Dağılımı ve Tüketim Harcaması", *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), ss. 192 – 218.

- Kaya, F. (2011). "Ağrı Kent Profiline Sosyo-Ekonomik Boyutlarıyla Kentsel Yoksulluk", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2), 219-242.
- Kızmaz, Z. (2003), "Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (2), ss. 279-304.
- Levitt, S. (1997), "Using Electoral Cycles in Police Hiring to Estimate the Effect of Police on Crime", *American Economic Review*, 87, ss. 270-290.
- Macionis, J. ve Plummer, K. (2008), **Sociology: A Global Introduction**, Pearson Education, Harlow.
- Öğülmüş, S. (2011), "Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü", *Aile ve Toplum*, Temmuz-Ağustos 2011, ss.83-96.
- MARKA Doğu Marmara Kalkınma Ajansı. (2011), **Dilovası'nda Dezavantajlı Grupların İstihdam Potansiyelinin Artırılması: Araştırma Sonuç Raporu**.
- Mayer, S. E. (2003), **What is a "Disadvantaged Group?**, Effective Communities Project.
- Sah, R. K. (1991), "Social Osmosis and Patterns of Crime", *Journal of Political Economy*, 99(6), ss.1272-1295.
- Sampson, R. (1987) "Urban Black Violence: The Effect of Male Joblessness and Family Disruption", *American Journal of Sociology*, 93, ss.348-382.
- Sipahi, E.B. (2006), "Yoksulluğun Küreselleşmesi Ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk", *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11, ss. 173-189.
- Soyaslan, D. (1998), **Kriminoloji (Suç ve Ceza Bilimleri)**, AÜ Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 2. Baskı.
- Sutherland, E. ve Cressey D. (1996), **Principles of Criminology**, J.B.Lippincot Comp. New York.
- Şengül, S. ve Cafrı, R. (2010), "Yoksulluk Ölçümünde Engel ve Rothbarth Eşdeğerlik Ölçekleri", *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), ss.47 – 61.
- Tsushima, M. (1996), "Economic Structure and Crime: The Case of Japan", *Journal of Socio-Economics*, 25 (4), ss. 497-515.